

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

I. občni zbor „Zveze slov. zadrug“ v Ljubljani.

Ob veleštevilni udeležbi zadrug članic se je vršil v četrtek I. občni zbor „Zveze slovenskih zadrug“ v Ljubljani. Število članic je v kratki dobi obstanka narastlo na 90, z onimi pa, ki so še v registraciji pa že na okroglo 100. Že več kot polovica teh zadrug se glede denarne zravnave oklepa „Zveze“, blagovni promet se uvaja in tudi dejanske revizije se vkljub vladnim oviram že vrše.

Občni zbor je otvoril predsednik Lenarčič, deželni poslanec za Lož, Postojno in Vrhniko, načelstveno poročilo in program pa je podal dr. Žerjav. Debata je bila veleživahna in se bomo na vse točke razgovorov še povrnili v našem gospodarskem oddelku. Prav posebno je prevladovala želja po živahnem blagovnem prometu kmetijskih pridelkov.

V odbor so izvoljeni sledeči gospodje: Josip Lenarčič, Ivan Knez, Oton Bayr, dr. Windischer, dr. Žerjav, Josip Tribuč, Fran Arko, Fran Punčuh, Jože Jenko, Lovro Sušnik, Leopold Gangl, Fran Zupančič, Andrej Gaberšček, Henrik Dominko in Jožef Kuret. V nadzorstvo pa: dr. Majaron, Fran Mermolja, Rudolf Pečarič, Feliks Pehani, Ivan Zakotnik, Julij Macelle, Rudolf Kokalj, Fran Majdič, Ivan Siherl, dr. Romih Tomaž. Tako so v obeh teh odločujočih zastopstvih zastopane vse dežele, kamor dozda razteza „Zveza“ svoj delokrog.

Med 90 zvezinimi članicami je 90 zadrug, in sicer 63 denarnih zavodov, 7 gospodarskih zadrug v Istri in tržaškem ozemlju, 2 vinorejski, 2 konjerejski zadrugi, 2 tiskarni, 1 vodovodna in 1 založniška zadruga. 63 zadrug je na Kranjskem, 27 na Primorskem.

Tudi notranjski zavodi so večinoma že člani „Zveze slovenskih zadrug“ in so bili na občnem zboru

dobro zastopani. Pripomniti je še končno, da med 100 sedanjimi članicami je 43 takih, ki so bile poprej članice „Zadružne Zveze v Celju.“ Naša organizacija se je na krepki podlagi naših najmočnejših kranjskih denarnih zavodov začela razvijati povsem neodvisno in samostojno.

Politične vesti.

V deželnem šolskem svetu so klerikalci z vlado vred začeli grdo pritiskati slovenske učitelje. Krivico na krivico jim delajo. Mesto odstopivšega zastopnika mesta Ljubljane dr. Bleiweisa je zdaj izvoljen v deželni šolski svet dr. Tavčar, ki je bil že prej član te korporacije, a poslan po deželnem odboru.

V četrtek so v Ljubljani zborovali na vabilo deželnega glavarja zastopniki raznih občin in korporacij, kako bi priredili najštevilnejšo udeležbo Kranjcev na jubilejnem sprevedu, ki se ima vršiti na Dunaju 12. junija cesarju na čast. Shod, ki so ga posetili večinoma le klerikalci in Nemci, ni uspel nič kaj posebno. Kajti odkritje, da bodo Kranjci v sprevedu markirali pobožne romarje, niti klerikalcem ni posebno ugajalo. Pobožni so ti močje kakor n. pr. dr. Marolt, ki je tudi ob pomanjkanju drugih prišel v odbor ozir. prikimovališče, le doma, na Dunaju pred cesarjem pobožne pesmi kakor „Marija, glej uboge reve“ peti oči zvijati in roženkranc držati v roki, to niti tem patent-katoličanom ni čisto prav, ker vejo, da znajo celo v kinematograf priti in se jim bomo vsak hip lahko smejali.

Mesto Ljubljana je sklenilo, da se spreveda cesarju na čast, ki bo 12. junija 1908 na Dunaju, ne udeleži, češ da bo ta dogodek raje kar doma proslavilo. Tako je prav: zakaj nositi denar v bogati Dunaj, ki živi od vse države? Zakaj prirejati po dunajskih ulicah maskarade? In vrhu tega je cesar bolan in utrujen, prav zmenil se bo, če bo glavar Šuklje z rožnimi venci v roki pripeljal kranjske romarje k njemu.

Hrvatski dijaki so zapustili zagrebško univerzo ker je ban Rauch penzioniral profesorja Šurmina. Podali so se s posebnim vlakom na Dunaj, oziroma v Prago. Nad 400 dijakov se vpiše v Avstriji in le kakih 150 dijakov še pohaja vseučilšče v Zagrebu in še med temi je večidel bogoslovcev, ki pravzaprav niso vseučiliščniki, ker bogoslovska fakulteta ni znanstvena in na univerzo ne spada. Tako se razmere na Hrvaškem bolj in bolj poostrujejo.

Ministra Peške naslednik na mesto nemškega ministra krajana je nemški nacijonalec Prade, ki je že enkrat prav spretno opravljal to mesto.

Umrli je mladočeški politik dr. Herold na zastrupljenju krvi. Bil je eden najboljših govornikov čeških in vsestransko delaven na vseh poljih narodnega življenja.

Kriza v ministrstvu se je za hip polegla, ker se vse stranke boje, da bi imel cesar v jubilejnim letu sitnosti, tembolj, ker je bolan. Jezikovna vprašanja so se za hip odgodila.

Na afganski meji v Indiji so se tamošnji rodovi uprli Angležem, ki le z velikimi napori zadržujejo, da se upor ne širi. Afganci pomagajo upornikom.

Dopisi.

Iz Žirov. Pri nas zidamo dve svetišči ob enem. Ljudje starih nazorov zidajo župno cerkev, „mladi“ pa gradimo „Sokolski dom“. Tako se bo ob enem zadostilo čustvom starih in mladih. O potrebi „Sokolskega doma“, ki bo precej obsežna in prostorna stavba, smo prepričani vsi napredni Žirovci. Ker dozdej nismo imeli nikjer večjega prostora primerne za večji sestanek ljudi, zato je vse časti in pohvale vredna agilna in požrtvovalna delavnost in vstrajnost naših Sokolov, ki so v kratkem času svojega delovanja pokazali toliko dela. Sokolski dom bo do jeseni t. l. dovršen, (cerkev še ne bo) brezdvomno je ta stavba mnogo bolj potrebna kakor cerkev, katerih je že itak pet v občini in bo nova služila le v toliko, kakor peto kolo pri vozu. Sokolski dom pa bo v istini naše prepotrebno svetišče, ki bo posvečeno vzgoji in izobrazbi. V njem se bodo prirejali shodi, predavanja, predstave, veselice, v njem se bode telovadilo. Služilo bo v naše plemenite namene, v našo telesno in duševno izobrazbo. Tudi za zidanje nove šole se pripravljamo. Skrajni čas je že, da bi uvideli vsi odločujoči faktorji nje krvavo potrebo. V Žireh potrebujemo najmanj petrazrednico. Pri tako razvitem obrtu in prometu, kakor je v Žireh, vendar ne zadostuje več trirazrednica, posebno

Listek.

Peš na Vezuv.

Potopisna črtica. — Spisal Fr. Valenčič.

(Konec).

Začel mi je opisovati, da ima črne oči, lepe bujne prsi, sploh vse znake krasne ženske.

„Kaj pa mati?“

„Ej, ta nič ne reče.“

Spoznal sem, da je dečko v zvezi z mladimi dekleti, ki se skrivaj prostituirajo. To je nevaren eksperiment.

„Ne bo nič, dečko,“ sem mu rekel in mu dal eno liro več kot je bilo pogojeno. Z blaženim obrazom je potem tekkel od mene.

Od mesta Bosco Trecase do Neapelja sva se peljala z električno železnico in šla spat.

Tretji dan mojega bivanja v Neaplju je zame dan mizerije.

Na pošti sem imel denar, a uradnik mi ga ni hotel izplačati, češ, da je moj indeks neveljaven v svrhu legitimacije.

Šel sem h konzulu, da mi potrdi identiteto z indeksom. Bilo ga ni v uradu.

Ves dan sem presedel slabe volje na kolodvoru pod arkadami in zapodil strani par prostitutk, vsiljivih smrkavcev, sploh vse, kar je prišlo do mene. Drugi dan je bila nedelja in konzul ni uradoval. Zopet nič.

Pri pošti sem povedal svoj položaj. Uradnik ni hotel nič slišati in me zapodil strani.

„Idi k vragu“, sem si mislil in šel k ravnatelju, pričakujoč od njega rešitve.

Ravnatelj je bil sila prijazen, šel z mano in dal povelje, da se mi denar izplača. Uradnik se je penil od jeze, ko mi je dajal denar, a jaz sem se mu v obraz smejal. Ko sem odhajal, se je kregal z vso okolico.

Hitela sva v prenočišče, vzela nahrbtnik in palice in šla na kolodvor, da si vzameva biljete do Jakina.

S tem dnem se neha moje potovanje po Italiji. Dvajset dni sva bila na nogah in čas je, da se vrneva v domovino.

Vzela sva vozne listke in dala skoro ves denar do Jakina. Zopet bo tam križ in težava. Sicer pa naj se zgodi karkoli, samo da sva pomaknjena bliže avstrijskih tal.

Sedla sva v železniški voz in vlak je pihal preko cvetočih mest: Caserta, Benevento, Foggia Loreto do Jakina. Vožnja je jako slikovita, kajti železniški tir se vije od kolodvora Campomarino do Jakina vedno ob morski obali.

Pred mano se je prostiralo po več kot dvajseturni vožnji jadransko morje, a na vzhodni strani so se spenjali v dolgi vrsti mogočni Abruci.

Zvečer ob sedmih sva prišla v Jakin. Vse ulice so polne ljudi. Na trgu igra vojaška godba uverturo Trubadurja. Mestna elita se sprehaja po trotoarjih. Povsod in vse je živahno.

v času vseobčega napredka, tudi kmetijskega. To bi moral vsakdo videti. Žalostno je pač, da se še vedno dobijo ljudje, katerim se šola dozdeva povsem nepotrebna. (Zanje ima pomen samo cerkev?) — Mrtvega so našli v sredo zjutraj pijančka „Mlinarčkovega Štefana“. Dostikrat se je opil in razsajal, dokler mu ni alkohol uničil vsega organizma (imel je ožgano drobovje). Pokojnik je mlad, vendar po njem kot pijančku ni nihče žaloval. Pretresljivo žalostno je pač, da ljudje iščejo moči in razvedrila v alkoholnih pijačah, dočim dosežejo ravno nasprotno: propast duševno in telesno.

Domače vesti.

Umrli je gospod Avgust Schlegel, tajnik hranilnice in posojilnice v Ajdovščini in občine ajdovske. Naj v miru počiva.

C. kr. vinarsko nadzorstvo za Kranjsko nam poroča: V torek, dne 19. t. m. priredi gosp. vinarski nadzornik Skalicky v Podbrjah pri Št. Vidu na Vipavskem teoretičen in praktičen pouk in sicer najprvo „o obrambi proti peronospori“ in potem o filtriranju in čiščenju vin in o ravnanju z vinom, ki je nastavljeno (načeto). Pri tej priliki bode praktično razkazoval najnovejše stroje za pokončavanje peronospore kakor tudi

nov, velik azbestni filter. Pri tej priliki bo tudi pokušnja vin iz državne kleti v Podbrjah, pridelek državne trtnice na Slapu iz l. 1907. Želeti bi bilo obilne udeležbe, zlasti od strani večjih posestnikov, gostilničarjev, vinskih trgovcev itd.

Letošnji občni zbor „Mlekarske zadruga“, na Prestranku bode združen s predavanjem o perutinarstvu. — Zadruga je kupila v bližini zadružne mlekarne zopet 1 večjo parcelo. Umestno bi bilo, da se poklicani malo pobrigajo, da se sedaj gradi krajša pot od državne ceste mimo mlekarne na kolodvor. To bi bilo sedaj tem lažje, ker je tam večina zemljišča zadružnega in bi pot koristila največ mlekarni in gostilni.

Kmetska hranilnica in posojilnica v Matenjivasi je imela v prvem mesecu svojega obstanka 23.049 K 72 v prometa.

Mlekarska zadruga na Prestranku je dobila 2000 K državne podpore.

Kranjska vina v praški jubilejni rastavi. Podpisanemu se je posrečilo pridobiti nekega praškega trgovca z delikatesami in vini, ki ima v eni glavnih ulic svojo trgovino in vinarno in bo imel v praški razstavi svoj lastni paviljon zato, da bo tam točil tudi kranjska vina. Kolikor ne bo mogla zadostiti državna vzorna klet v Rudolfovem s svojo zalogo, bo podpisani

Hitela sva do luke. Tam sem hotel kupiti zase vozni listek do Reke, da bi potem bratu poslal od doma denar. Ko sva dospela tja, je parnik že odkuril, in tako sva bila oba priklenjena še dva dni v Jakinu.

Drugi dan sva šla h konzulu. Razložila sva mu položaj in ga prosila, da nama preskrbi vozne listke, katere plačava, ko le prideva domov.

„To je protizakonito“, nama reče konzul. „Če nimata denarja, vaju pošljemo domov odgonskim potom“.

„Po odgonu ne grem domov“, sem mu odgovoril.

„Konzulat ne pozna nobenega razločka, če nimata sredstev“.

„A jaz jih imam!“

„Tu jih nimate“, se je jezil in me pogledal mračno. „Danes vam dam brezplačno prenočišče; če jutri prideta nazaj, vaju pelje policija odgonskim potom v Reko“.

„Ta čas že dobim brzojavno denar“, sem mu odgovoril.

„Vederemo.“ — Mož se zame ni več brigal, a njegov tajnik mi je pisal listek za prenočišče.

Ta bo lepa, sem si mislil. Še odgon naj pride, potem so pa vsi križi na mojem hrbtu. No k sreči ni prišlo do tega.

Par lir sem še imel in s temi brzojavil po denar.

Šla sva zlovoljna spat v temen brlog, katerega je nama konzul odkazal. Celo noč nisem mogel zaspati.

Drugi dan sem brzojavno dobil denar.

Šla sva v gostilno. Ko sva stopila notri, bilo je vse razburjeno. Vse je govorilo o reški demonstraciji.

Kmalu so naju začeli jezno gledati. Jeli so na naju vpiti: „Kaj delate prokleti lopovi z našimi brati. Vi ste krvniki. Reka je naša, Trst je naš, Tirolci so naši!“

In začeli so naju psovati. Cela ploha kletev se je vsula na naju. Tolkli so po mizah, dvigali jezo steklenice in kričali, da naju ubijejo.

Hitro sva odkurila iz te gostilne, a za nama so pošiljali svoje umazane psinke in kletve.

Cela Italija je bila razburjena radi reških izgredov. Skrajni čas je, da zapustiva Italijo.

Zvečer ob osmih je odplul belopobarvani parnik William.

Jakin je bil kmalu v daljavi in nebroj luči je nama mrgolelo nasproti. Nebo je bilo s zvezdami posuto. Večerni veter je hladil razžarjeno ozračje. Parnik orje morsko ravan, a za njim se penijo in tepo nešteti valovi. Na krovu pojo mornarji čudovito pesem La Paloma. Tihi glasovi se gubijo v zrak...

Zbogom, solnčna Italija, tvoji lepi kraji in tvoje palme in trte in oljke! Težko se ločim od tvojega jasnega neba. Nikdar pozabni utisi me spremljajo na potu. Vsa duša mi je polna življenja. Kmalu, kmalu in zopet zazrem rodno vas in domače gore in livade. Parnik brzi naprej po nedogledni morski ravnini, topeči se v srebrnih žarkih mesečine. Na dnu se zrcalijo mirijade blestečih zvezd...

Tako sva se vračala po dvajsetdnevnom potovanju v svojo domovino, z zavestjo, da sva dobro izrabila čas.

zanj nakupil tudi vina pri zanesljivih posestnikih. Ker bi bilo to za ceno in izvoz naših vin velikanskega pomena, ako bi se jih posrečilo na Češkem udomačiti, prosim, da mi tisti posestniki, ki imajo fina domača vina lastnega pridelka na prodaj, to naznanijo in navedejo obenem vrsto in množino vina. Vino mora biti seveda čisto in najboljše kakovosti kajti ponuditi moremo le od dobrega najboljše, ako hočemo prodreti. Skrbel bom seveda tudi za primerno reklamo za naša vina v čeških listih.

B. Skalický, Rudolfovo.

Iz Prestranka. Dne 28. pret. meseca mudil se je nadvojvoda Salvator v Prestranku. Ogledal si je dvorno kobilarno v Prestranku in na Bilah. Od tam se je peljal s kočijo v Lipico. — Dne 30. pret. meseca prišel je iz Polhovega Gradca novi župnik v Slavino. Na kolodvoru v Prestranku sprejel ga je občinski odbor.

Stavbena sezona je tudi v Matenjivasi precej živahna. Gradi se 2 novi hiši ter 1 prizidava. Tudi v Rakitniku se bode gradila 1 hiša. Le gradnja šole se ni še pričela, niti ne vemo kedaj bode — vse lepo počiva.

Iz Št. Petra na Krasu. Otvorilo se je dne 1. maja bralno društvo z imenom „Čitalnica“ v Št. Petru v prostorih g. L. Špilarja, kateri je tudi prepustil brezplačno društveno sobo. Kakor je razvidno iz imenika društvenikov, se zamore pričakovati, da se bode društvo okrepilo in uspešno napredovalo. Naročilo se je takoj devet časopisov. Nadejamo se, da vstopijo kot društveniki tudi še tisti gospodje uradniki in drugi gospodje, ki se še do danes niso vpisali. Društvo ima le blagi in čisti namen, širiti omiko in pospeševati blagostanje med tukajšnjim občinstvom ter delati za napredek slovenskega naroda.

Pevski odsek čitalnice v Ilirski Bistrici priredi prvo veselico v nedeljo dne 10. maja 1908 v hotelu „Ilirija“. Vspored: 1. Fr. S. Vilhar: „Slovenac i Hrvat“. 2. Jak. Aljaž: „Naša zvezda“. (bariton solo). 3. Narodna: a) „Ko pridem jaz“. b) „Je pa davi slanica pala“. 4. Ivan pl. Zajc: „U boj!“ 5. „Blaznica v I. nadstropju“. Veseloigra v enem dejanju. 6. Hr. Volarič: „Razstaneč“. 7. „Na straži“, (bariton solo). 8. Ivan. K. Knabl: „Slovan“. Ples. — Prosta zabava. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstop 1 K za osebo. Za pevski fond se preplačila hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi vabi odbor.

Pevsko društvo „Dobračeva“ priredi veselico dne 17. maja 1908 v prostorih gosp. Franca Blažiča na Dobračevi. Vspored: 1. Govor. 2. „Raztresenica“, veseloigra v enem dejanju. 3. A. Hajdrih: „Jadransko morje“, poje moški zbor. 4. A. Medved: „Naša zvezda“, poje mešani zbor. 5. H. Sattner: „Za dom med bojni grom“, poje moški zbor. 6. Fleišman: „Triglav“, poje mešani zbor. 7. Srečkanje. 8. Šaljiva pošta. Prosta zabava. — Ples. Vstopnina: stojišče 40 v., sedeži 80 v. Preplačila se hvaležno sprejemajo. Odbor.

Turistiška kočja na Nanosu. Vedno bolj rastoči obisk širokoplečega Nanosa vzbudil je misel, naj se na tej, ne samo v turistiškem, temveč i v narodnem oziru

zelo važni gori zgradi planinsko kočja. Ideje se je takoj oprijelo „Slov. Plan. društvo“, ki namerava postaviti udobno kočja na „Pleši“, (vrhu nad Razdrtim) v višini 1265 m. Kamnita zgradba bo stala na trati tik senčnega bukovega gozda, kjer ima „S. P. D.“ že kupljen svet; zavarovana bo proti burji, pitne vode ne bo manjkalo. Z Razdrtim, Predjamo ozir. Postojno in z vipavsko dolino jo bo vezalo več urejenih planinskih stez. Z Razdrtega do kočja bode le pičli dve uri hoda; od kočja same na prvi sosedni razgledni vrh „Grnado“ pa še par minut, tudi ne dosti dalje do obče znane cerkvice sv. Jeronima, odkoder je slovit razgled po vipavski dolini in dalje do sinjega jadranskega morja. Veličastni nanoški razgled postane torej lahko dostopen tudi najkomodnejšim izletnikom, zato se pojavlja po vsem Notranjskem in sosesčini živahno zanimanje za nameravano stavbo.

Klerikalna izobraženost se pokaže ob vsaki priliki, tako tudi na veselici trnovske čitalnice. Neki klerikalec je posetil tudi veselico. Ker je bila šaljiva pošta, mu je neka oseba pisala, da jo veseli, ker je prišel tudi on pogledat, da ne dela razlike, toda čujte in strmite, kmalu dobi tista oseba nazaj drugo dopisnico in napisano: „Glej se osel!“ od tistega „agenta“, ki žveplenke prodaja in zobotrebce ponuja. Kaj ni to prav pobožno dobro delo, da tako pisari?

Za harmonij v Trnovem so darovali sledeči gospodje, oziroma tudi gospe in gospodične: J. Adam 1 K, J. Bekš 1 K, L. Bizail 1 K, B. Bizail 1 K, J. Brinšek 2 K, Fr. Štemberger 1 K 40 v, A. Strniša 2 K, J. Tomažič 1 K, J. Manderjer 80 v, Fr. Benigar 1 K, J. Zore 1 K, J. Tomažič 1 K, v gostilni pri Tomažiču 2 K, neimenovan 2 K, J. Valenčič 1 K, v gostilni Valenčič 1 K, M. Štemberger 2 K 20 v, J. Perkan 40 v, J. Boštjančič 60 v, J. Valenčič 10 K, R. Valenčič 2 K, poštne gospodične 1 K, J. Drmažov 1 K, A. Benigar 1 K, J. Benigar 50 v, razni pri gosp. Urbančiču 4 K, Trnovo, Zofka Cuci 1 K, Zorka Stanič 1 K. Razni drugi 10 K. Vsem darovalcem hvala lepa in se še v bodoče priporočamo, da bi podpirali naše društvo. Na zdar!

Prosveta.

Književnost. Društvo „Pravnik“ v Ljubljani je pospešilo izdajanje slovenskih ročnih knjig, odkar jih urejuje dr. E. Volčič. O važnosti in koristi knjig „Civilnopravdni zakoni“ in „Odvetniška tarifa“ smo poročali l. 1907, ko sta bili izšli, dolžnost nas veže, da poročamo tudi o kasneje izišlih. Izmed teh je imenovati v prvi vrsti ravnokar izišla: „Zakoni o javnih knjigah.“ Tu se nahajajo vsi predpisi o zemljiški knjigi, tudi vzorci prošenj za razne knjižne vpise (intabulacije), in pa njih kolkovanje, dalje predpisi o železniških in rudniških knjigah, o zasilnih potih, o konverziji (premenitvi) intabuliranih terjatev in dotičnih olajšavah, o zastavnih listih, o radiciranih obrtih, cer-

kvenih posestvih, o melioraciji (zboljšavi) zemlje, o delitvi dedine pri srednjih kmetijah, o razdelbi skupnih zemljišč in o zložbi (komasaciji) zemljišč, o zaokroženju gozdnih mej. Vsem predpisom so dodana pojasnila iz sodeb najvišjega sodišča ter stvarna kazala po abecednem redu, tako, da tudi priprost človek lahko v knjigi hitro najde željenega pouka. Knjiga ima skupno 618 strani in stane popolno v platno vezana samo 6 K; priročno olajšilo tej knjigi je stenska tabela o kolikovi in vpisnini knjižnih prošelj, ki stane na močnem papirju samo 60 h. Vse te knjige so tudi priprostemu Slovincu velike koristi, ker njih namen ni podpirati nepotrebno pravdarstvo, ampak širiti znanje zakona, torej omejevati pravde. To velja posebno o vseh zvezkih „Poljudne pravne knjižnice“, ki imajo lahko umljiva pojasnila in vzorce dotičnih prošelj. Ker je cena teh knjižic jako nizka, si jih naroči lahko vsakdo, a ne kaže v dobri luči tistih županstev in posojilnic, ki so poslali na ogled jim poslane knjižice nazaj. Naj vedo, da jim je paziti za splošno korist prebivalstva in zato jim je pouka najbolj treba! Pogoji nakupa teh koristnih knjig so razvidni iz inserata na drugem mestu lista.

Družbi sv. Cirila in Metoda so darovali med drugimi meseca aprila sledeči p. n. gg. in društva: R. Horvat, Zagorje, narodni davek Al. Domicelja 1 K; mestna občina ljubljanska polletna podpora 750 K; družbina pisarna za prodani star denar 8 K 86 h; H. Steska, Logatec 3 K; glavna posojilnica v Ljubljani, podpora 50 K; Viki Dolenec, Vrhnika iz nabir. 4 K; neimenovan nabral in odposlal nar. davka 21 K in preostali jud pri taroku 50 h, skupaj 21 K 50 h; Makso Lavrenčič nabral pri omizju v Dobrem polju pri Štihu 8 K; nekdo nabral pri omizju v Postojni ob pogledu zanimive razglednice 14 K in isti večer istim povodom v restavr. na juž. kolodvoru v Ljubljani 80 h, skupaj 14 K 80 h; A. Kordiš, Travnik, iz nabiralnika 10 K; Pavlinka Resmanova, Trnovo, mesto venca na krsto gospej Uršičevi 7 K; Julija Gerstenmaier, Postojna 1 K 20 h; žen. podr. v Postojni 92 K; Robert Kollmann, Ljubljana, v spomin svojega † očeta Frana Kollmanna 1000 K; dijaki v Ljubljani nabrali 35 K; pos. v Logatecu 50 K; Ant. Mladič, Šmarje pri Jelšah 28 K; Fani Kunstelj, Vrhnika 3 K; Kmetska posojilnica ljublj. okolice 200 K; dr. Jos. Furlan, Ljubljana, kazenska poravnava I. V. c. K. 10 K.

Družbi sv. Cirila in Metoda pošiljajte tudi sicer nerabni stari denar, ki leži po blagajnicah, skrinjah in kotih, dela pa napotje. Družba ga uporabi v slovenske koristi.

Novo podružnico družbe sv. Cirila in Metoda so ustanovile v Brežicah rodoljubne Slovenke. Lepo se razvija narodno delovanje na levem bregu Save v zeleni Štajerski, še Sevnica naj se pridruži temu gibanju. Kaj pa desna stran Save, to je na Kranjskem! Ali se ne bi mogla zbuditi?

Narodno gospodarstvo.

Pitanje goveda. Kdor hoče pitati stare krave ali suhe izdelane vole, naj jim ne daje kar od početka preveč hrane. 3 do 6 tednov (kolikor starejša je žival, tem delj) naj se krmijo z dobrim senom, če mogoče z deteljo. Pridno je treba v tem času žival snažiti in hlev dobro prezračevati. Če v teh tednih živali ne kažejo nikakega napredka, naj se jih ne pita, ker je v tem slučaju najboljša hrana brezuspešna.

Koklja in piščeta. Pišče naj prve dva do tri dni ničesar ne je, ker pride za prvi čas popolnoma preskrbljeno iz jajca. Ni dobro imeti po več kokelj na enem dvorišču, ker koklja okavsja vsako tuje pišče, če pride v njeno bližino. Kdor noče imeti škode, mora vsako kokljo posebej zapreti. Najboljše je, če se napravi za piščeta in kokljo zaboj (kišto) kot prenočišče, pred zabojem pa s pleteno žico ograjen in pokrit „izhod“ 2 m² velik, v katerem piščeta lahko brskajo. Kdor si napravi tak kurnik, se ne bo pritoževal čez škodo, ki mu jo delajo koklje na polju, in bo vzredil vsa piščeta, če jih le pravilno krmi.

Poskušnja prašičevega mesa na dunajski razstavi pitane živine je dognala sledeče: Najboljše meso imajo nemški vestfalski prašiči, potem angleška vrsta, za to angleška mešana vrsta, potem gališka in in nazadnje češka vrsta. Sodilo se je po barvi, duhu, okusu, finosti vlakna, sočnosti, mehkosti in po kakovosti masti. Vendar dvomimo, da bi bila poskušnja popolnoma zanesljiva. Gotovo je namreč, da prašiči kojih meso se je preskusilo, niso bili vsi enako stari in tudi ne pitani z enako hrano. Vse meso je na enak način priredil za jed kuhar, ki ga je razrezal na enake kose. Vsak kos je bil zaznamovan s številko, da se je bilo lahko izpoznati, od katere vrste je.

Goldinar ali krona? Od 1. julija t. l. dalje je kaznjivo napisati cene blaga v goldinarjih. Kazen znaša od 2—200 K ali pa od 6 ur do 14 dni zapor. Trgovsko ministrstvo je s tem odlokom ugodilo prošnjam mnogih obrtnikov in trgovcev. V mnogih tarifih in drugih objavah, v razstavnih oknih so rabili trgovci in drugi dozda še goldinarske cene. Marsikoga, posebno tujce se je s številkami zmotilo, da so postali nezapupni napram avstrijskim trgovcem in obrtnikom.

Pot do bogastva je vsakemu odprt. Oni ki so ga prehodili, ne prikrivajo svojih skušenj. Evo nekaj njihovih izrekov: Hranjenje je vir bogastva. Svet se deli v dva dela: eden del štedi, drugi raztroša. Vse hiše, vsi mlini, vse ladje, sploh vsa velika dela, ki nam služijo v srečo, so dela onih, ki so štedili. Oni, ki so tratili, pa so postali sužnji. Kdor hrani, si varuje neodvisnost in svobodo. Franklin svetuje: Delaj in potrosi vsak dan vsaj za dva vinarja manj kot znaša tvoj čisti dohodek. Prazni žep se bo polnil, upniki te ne bodo stiskali. Prijatelj Franklinov pa je sestavil 10 zapovedi, izmed katerih naštejemo sledeče: Ne trati denarja,

katerega še nisi zaslužil. Ne kupuj nikoli kaj nepotrebnega z izgovorom, da je poceni. Ne zahtevaj od drugega, da izvrši delo, katero lahko sam zgotoviš.

Na Danskem so najboljše obdelana in najplodnosnejša neznatna posestva kočarjev. Zanje stori država vse, podpira jih z milijoni državnega posojila. Pred 100 leti se je sejalo na Danskem največ žita, po pustih pašnikih pa se pasla živina. Izvažalo se je samo žito in živina ter maslo. Ko je cena žita padla in bil l. 1880 izvoz živine v druge države izključen, je dansko kmetijstvo našlo nov vir dohodkov, namreč mlekarstvo in s tem se je začela nova doba. Leta 1882 je bila ustanovljena prva zadružna mlekarna, leta 1901 pa je znašal izvoz masla, špeha in jajc iz Danske 40,735.000 K. Dansko je „zemlja združenja“. Posamezniku ni treba skrbeti, kako bi spravil pridelek najboljše v denar, zadruga skrbe za potrebna gnojila, semena in orodja po nizki ceni. Težko je primerjati naše življenje z danskim. Povsod še manjka izobrazbe, strokovne kmetijske izobrazbe (premalo se brigajo oblasti za kmetijski pouk). Zadružno gospodarsko delo nas mora privedi do boljšega gospodarskega stanja. Po „Zadrugi“.

Mlekarstvo l. 1906. Razmeroma največ mlekarskih zadrug je imela mala Predarlska (651), najmanj Istra (2). Kranjska je štela 89 mlekarskih zadrug.

Zahtevajmo dolžna pisma nazaj! Ako plačam, hočem imeti svoje dolžno pismo. Po nesrečnih slučajih se je že večkrat zgodilo, da je moral kdo še enkrat plačati svoj dolg, ker tega ni storil.

Po svetu.

Rezervistom ne bo treba več plačati vožnje. Železnice bodo poslale koncem leta račun za vozne liste rezervistov vojaški upravi.

Neusmiljenost ali pravica? Italijan Paolucci je bil smrtno zaljubljen v Američanko, ki mu je porabila vse premoženje in ga potem zapustila. V jezi jo je ubil. Med obravnavo je zbolel za hitro jetiko. Vsakdo je videl, da bo umrl v par dneh, vendar je ameriško sodišče kljubu prošnji ital. poslaništva zahtevalo, da se sodba izvrši. Obsojenca so vlekli napol mrtvega na morišče.

Pravice koroških Slovencev. Pri deželnem in okrajnem sodišču v Celovcu odklanjajo slovenske vloge. To zaradi tega, ker ponižna zahteva, naj pride za nas v veljavo § 19. državnega temeljnega zakona, ki pravi, da imamo v slovenskih in jezikovno mešanih krajih z Nemci enako pravico pri oblastvih v Avstriji, nič ne velja.

Iz življenja ministra Peške. Peška je bil vzgojen za kmeta in je gospodaril na Češkem. Bil je v svoji vasi župan, zastopal je svoj okraj 12 let v češkem deželnem zboru, 17 let pa v državnem zboru. Sovražil je ceremonije, frak je le nejevoljno oblekel, vendar ni bil v visoki družbi boječ. Šaljivo in veselo se je kretal med družbo, še zadnjo uro se je šalil. Kap je zadela 52 letnega

močnega, rejenega moža kmalu potem, ko se je bil vrnil iz gostilne, v kateri je kvartal in večerjal. V domači občini je ustanovil mlekarno, deloval je za gospodarsko zadružništvo, ustanavljal je osobito skladiščne zadruga i. t. d. Bil je predsednik, oziroma odbornik najvažnejših gospodarskih organizacij na Češkem in prvi predsednik nemške kmetijske stranke. Zastopal in vodil je kot kmetijski sin dobro svoj stan, v narodnih vprašanjih pa se je dal voditi od drugih. Zato je čudno, da so ga bili izvolili kot nemškega ministra rojaka, tembolj ker ni bil jurist. Kot nemški minister rojak se je skazal posebno sovražnega češkemu narodu v sramoto svojemu slovanskemu imenu.

Prvi ženski vseučiliški minister na Ruskem je dr. Vera Dančakova. Stara je 31 let in izučena zdravnica.

Po 21 letih so našli ob ledniku Monterose dobro ohranjeno mrtvo truplo gorskega vodnika Nagija.

Kako živi bavarski kralj Oto. Telesno je vedno enak kot pred leti. Duševno trpi, ker si predstavlja, da ga zasledujejo. Ne je redno, le kadar se mu poljubi. V raznih sobah ima na mizah nastavljene jedi, katerih se posluži, kadar ga veseli. Če ga kdo obišče, ga spozna za hip, toda spomin mu takoj zopet izgine.

Za kratek čas.

Potrpežljivost. Meta: „Vedno se sliši, kako smo ženske nepotrpežljive. A jaz čakam že 18 let na enega samega moža!“

Usluga za uslugo. Gospa: „Našijem Ti gumbek na srajco, a Ti mi moraš tudi nekaj storiti v zahvalo.“ Gospod: „Seveda, kaj pa želiš zato?“ Gospa: „Kupi mi svilen obleko, nov slamnik in me pusti za par tednov v morsko kopališče!“

Tajnost. Mož: „Povedal sem Ti to le s tem pogojem, da nikomur ne praviš dalje.“ Žena: „Se lahko zaneseš name. Samo svojim šestim prijateljicam bom povedala, te bodo pa gotovo molčale.“

Tržne cene v Ljubljani.

Semena:

Domača detelja	od K	—	do K	80.—
Lucerna	»	»	»	—
Laneno seme	»	»	27.—	»

Fižol:

Rudeči ribniški	»	»	19.—	»
Prepeličar	»	»	18.—	»

Žito:

Pšenica	»	»	23.—	»
Rž	»	»	20.—	»
Ječmen	»	»	16.—	»
Oves	»	»	17.—	»
Ajda	»	»	18.—	»

Kože:

Goveje z rogmi vred.	»	»	83.—	»
Telečje	»	»	165.—	»
Svinjske	»	»	85.—	»
Lisičje	»	»	—	»
Kunine (belice)	»	»	—	»
» (rumenice)	»	»	—	»
Dihurjeve	»	»	—	»
Vidrne	»	»	—	»

Za 100 kilogramov.

Za par.

Izjava.

Resnici na ljubo izjavljam, ker se je zadnji „Domoljub“ med drugim obregnil tudi ob našega nadučitelja gosp. Ivana Vuga, da ne stoji v nikaki zvezi z našim pred kratkim ustanovljenim društvom, ampak je popolnoma nevtralna oseba v naši občini, kar je vsakemu tukajšnjemu društveniku dobro znano in kar zamore vsaka stranka spričati, če treba.

Na Planini pri Vipavi, dne 5. maja 1908.

Ivan Marc,

predsednik nar. izobr. društva.

Dr. ED. VOLČIČ v Novem mestu (Kranjsko)

je uredil ter se dobivajo pri njem in pri vseh knjigotržcih naslednje pravne knjige:

1. **Civilnopravdni zakoni** (IV. zv. Pravnikove zbirke) z obširnim slovenskim in hrvatskim stvarnim kazalom, obsegajoči XII. in 909 strani. 1906. V platno vezana knjiga K 8.—
2. **Odvetniška tarifa**, določila o rabi hrvatskega in slovenskega jezika pred sodišči; sodne pristojbine, s stvarnim kazalom, (20 tabel). 1906. Broširano K 1-80
3. **Zakoni o javnih knjigah**, zemljiških itd. (V. zv. Pravnikove zbirke) z vsemi predpisi, ki so z njimi v zvezi, s stvarnim kazalom v hrvatskem in slovenskem jeziku, z vzorci knjižnih prošenj in vpisov. 1908. Knjiga v 2 delih, skup 618 strani. Mehko vezana knjiga K 5-60
popolno v platno vezana K 6.—

Ponatisi iz knjige navedene pod točko 3.:

4. **Vzgledi predlogov, sklepov in vpisov** za zemljiško knjigo; dotična kolkovna in vpisnina. Broširano K 1.—
5. **Kolkovna in vpisnina** pri zemljiški knjigi. Stenska tabela na močnem papirju K —60

Dalje od „Poljudne pravne knjižnice“, ki jo izdaja društvo „Pravnik“:

- Zvezek I. **Zakon o dovoljevanju poti za silo**, s pojasnili in vzorcem prošnje. 1907. Mehko vezano K —40
- Zvezek II. in III. **Predpisi o železniških in rudniških knjigah**. 1908. Cena mehko vezani knjižici K —80
- Zvezek IV. in V. **Pristojbinske olajšave ob konverziji terjatev**. 1908. Knjiga potrebna posebno posojilnicam in denarnim zavodom sploh. Mehko vezana knjiga K —80
- Zvezek VI.—X. **Predpisi o razdelbi in uredbi ter o zlozbi zemljišč**. 1908. Mehko vezano K 2.—
- Pripravlja se: Zvezek XI. in XII. **Predpisi o poljski okvari**. 1908. Mehko vezano K —80

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto, proti poštnemu povzetju, tako, da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 vin. poštne v gotovini ali poštne znamkah.

Loterijske številke.

Dunaj, 2. maja	81	79	64	48	15
Brno, 6. maja	49	35	40	82	14

2 leti in 4 mesece star

polnokrven pincgavski bik

je naprodaj

v c. kr. kobilarni na Prestranku.

Kašelj!

5245 notarsko poverjenih pričeval dokazuje, kako zdravilne so

Kaiser-jeve

Kdor

ljubi svoje zdravje, ga odpravi.

prsne karamele s 3 smrekami

Zdravniško preizkušeno in priporočeno zoper **kašelj, hripavost, katar, zaslišenje, krčeviti in oslovski kašelj.**

Zavoj 20 in 40 vin.

Škatljica 80 vin.

Zalogo ima **I. Hus**, lekarnar v **Vipavi**.

Želodečne kapljice proti napenjanju, pospešujejo slast do jedi, krepe želodec, olajšujejo želodečne bolečine, 1 steklenica 70 v., 6 steklenic 3 K 50 v.

Želodečni prašek proti slabemu prebavljanju, zgagi itd. 1 K

Tinktura proti izpadanju las 1 steklenica z rab. navod. 1 K

Zobna in ustna voda 1 steklenica z rabilnim navodilom 1 K

Zobne kapljice proti zobobolji, 1 steklenica 40 v., 6 stekl. 1 K

Esenca za kurja očesa izkušeno sredstvo proti bradavicam, kurjim očesom itd., 1 stekl. z rabilnim navodilom 70 v.

Golšne kapljice proti golši in debelemu vratu 1 stekl. 60 v. priporoča

lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
===== dopoludne. =====

☐☐☐

Obreduje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osebni kredit po 6% .

☐☐☐

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**, posojila se izplačujejo le ob **petkih**.

Mlekarna in sirarna v Postojni

registrovana zadruga z neomejenim poroštvom.

Računski zaključek za deseto upravno leto 1907.

Prejemki.				Denarni promet.				Izdatki.			
Št.	Predmet	K	v	Št.	Predmet	K	v				
1	Gotovina začetkom leta	3560	33	1	Izplačani deleži	228	50				
2	Skupilo za mleko in mlečne izdelke	56036	17	2	Inventar premični:						
3	Naloženi denar	4400	—		Odplačilo dolga iz leta 1906 K 936.—						
4	Vplačani deleži	207	—		Za nakup K 1757·92	2693	92				
5	Vplačana globa	10	—	3	Zadružnikom za mleko	39670	45				
				4	Poslovni in obratni stroški:						
					voznine, odplačilo dolga iz leta 1906 . .	248	—				
					voznine za l. 1907 K 6310·75						
					uprava K 3029·58	9340	33				
				5	Uredba in popravila v mlekarni	370	98				
				6	Naložen denar	8600	—				
				7	Najemnina:						
					za mlekarske prostore . . . K 400.—						
					za porabo ledenice . . . K 460.—	860	—				
				8	Nagrade iz čistega dobička za leto 1906 . .	570	—				
				9	Gotovina koncem leta	1631	32				
					Skupaj	64213	50				

Skupni promet:

Sprejemki K 64.213·50

Izdatki K 62.582·18

Skupnega denarnega prometa je bilo K 126.68.795

Imetje.				Zadružno stanje.				Dolgovi.			
Št.	Predmet	K	v	Št.	Predmet	K	v				
1	Gotovina 31. decembra 1907	1631	32	1	Deleži	1377	—				
2	Naloženi denar:			2	Dolg na mleku zadružnikom	1664	11				
	na glavnici K 10997·26			3	Dolg na voznini	48	—				
	na obrestih K 451·98	11449	24	4	Rezervni zaklad:						
3	Inventar premični:				stanje koncem leta 1906 . . K 7595·26						
	vrednost koncem leta 1906 K 4909·52				od čistega dobička iz l. 1906						
	v poslov. l. se je nakupilo za K 1757·92				prijdano K 6335·50						
						K 13930·76					
	20% odpis K 1333·48				4½% obresti leta 1907 . . K 626·88						
	Vrednost inventarja koncem leta	5333	96		Stanje rezervnega zaklada koncem leta . .	14557	64				
4	Terjatve pri odjemalcih	3655	47	5	Dolg na blagu pri nečlanih	228	84				
5	Delež pri »Zadružni zvezi«	10	—	6	Čisti dobiček	4204	40				
	Skupaj	22079	99		Skupaj	22079	99				

V POSTOJNI, dne 31. decembra 1907.

Predstojništvo:

Francišek Arko, načelnik; Ludovik Ditrich, blagajnik; Božidar Dekleva, tajnik;

Ferdo Gaspari, Gregor Pikel, odbornika.

Ta račun z glavnimi in pomožnimi knjigami primerjali ter v redu našli:

Nadzorstvo:

Ivan Likon, načelnik nadzorstva.

Peter Kraigher, Franc Krainer, Andrej Vadnu, Franc Fajdiga - Toniž, Franc Fajdiga - Pogrošnik,
člani nadzorstva.